

*En skola
i världsklass!*

Herrängens skolas språk-, läs- och skrivutvecklingsplan

Ett projekt i samarbete med NCS Skolverket

Av Christina Falgén

HERRÄNGENS SKOLAS SPRÅK, LÄS OCH SKRIVUTVECKLINGSPLAN

Av Christina Falgén, Älvsjö
December 2009

Jag är en av 15 lärare i Stockholm stad som går den kompetensutveckling, som Skolverket och Nationellt Centrum för Språk-, läs- och skrivutveckling (NCS) anordnar för hela Sverige. Vårt uppdrag är att planera och genomföra ett utvecklingsprojekt på våra skolor och till stöd har vi en handledare, Toura Hägnesten som är expertlärare i Stockholm stad.

Bakgrund och kartläggning

Herrängens skola är en F-5 skola belägen i Älvsjö med ca 450 elever, tre klasser per årskurs. Eleverna i Herrängens skola presterar resultat på nationella proven och läsutveckling (LUS) som ligger en bra bit över stadens genomsnitt. Andel elever som uppnått LUS punkt 15 i årskurs 3 är 93 % (n: 67 varav 5 ej nådde ända fram) maj 2009. Resultaten från nationella proven i svenska för år 3 är 96 % (n:67 varav 3 ej blev godkända på alla delprov i svenska) och år 5 är 95 %.(n: 64 varav 3 ej var godkända på alla delprov i svenska). Andelen elever som uppnått LUS punkt 17 i årskurs 5 var 91 % (n: 64 varav 4 ej nådde ända fram) maj 2009.

Stockholm stad har satsat stort på Läsutveckling och erbjudit seminarier och föreläsningar kopplad till nyare forskning, lärarlyftet, resurser för inköp av böcker till cirkulationsbiblioteket, författarbesök år 3 och 5, nätverksgrupper, riktade ekonomiska bidrag till skolbibliotek och läsutvecklande insatser m.m. För att höja kompetensen hos lärare har varje skola utsett en eller flera läs- och skrivutvecklare.

Jag är läs- och skrivutvecklare och har startat en språkutvecklingsgrupp på skolan som jag leder, nu i höst är det tre klasslärare, en svenska 2 lärare och vår skolbibliotekarie som ingår (6 pedagoger.). Vi har möten 6 ggr per termin där vi diskuterar ny forskning och hur vi går vidare med språkutvecklingen på skolan.

Under 08/09 har förskoleklasserna börjat arbeta med "Bornholmsmodellen, vägen till läsning", de arbetade förut med "Språklekar enligt Bornholmsmodellen" och de har också tittat på Skrivdans för att se om det kan hjälpa barnen med motoriken. Vi har diskuterat samtalsguiden "Svenska" som Myndigheten för skolutveckling gett ut och haft en temadag där hela skolan arbetade med poesi. Vi köpte in diktböcker, handledningar och samlade idéer för hur man kan skriva dikter och la i poesilådor som varje arbetslag fick, de är mycket uppskattade och används flitigt. Denna termin kommer vi bl.a. att diskutera "genrer" som även mitt utvecklingsarbete kommer att handla om. Vi kommer att läsa och diskutera "Stärk språket stärk lärandet" av Pauline Gibbons, den tar bl.a. upp vikten av ledorden anpassning, elevnära och rörlighet i text och genrebaserad skrivundervisning.

Jag fick chansen att medverka i Claire Acevedos workshop "Learning to read Reading to learn" i våras och blev mycket inspirerad. Jag fick också förmånen att lyssna på den internationella konferensen "Language, Literacy and Learning" under våren och många av föreläsarna talade just om att ge eleverna modeller och arbeta med språkutveckling i alla ämnen och över ämnesgränserna. Jag berättade om detta på ett lärarmöte och alla tyckte att det lät mycket intressant och bra. Jag har naturligtvis även förankrat detta i styrgruppen (rektor och två bitr. rektorer).

Analys och värderingar av förutsättningar och behov

När vi tittade på den nya kursplanen för år 3 upptäckte vi att vi måste läsa, skriva, diskutera olika typer av texter, genrer mycket mer än vi gjort. Idag krävs att eleverna kan värdera, sortera och kritiskt granska texter. Redan i NP år 3 ska eleverna förstå skillnaden mellan berättande, beskrivande och instruerande text.

Resultaten från NP år 3 och 5 våren 2009 visar att eleverna i svenska generellt har god läsförmåga gällande berättande och beskrivande texter men behöver utvidga sin läsning med fler genrer. Skrivförmågan gällande olika typer av texter bör även utvecklas och förmågan att argumentera både i skrift och tal. Eleverna behöver få modeller där vi läser och skriver olika typer av texter tillsammans och ger dem *verktyg* så att de känner igen och kan skriva olika genrer. Vi har på vår skola oftast arbetat med skönlitterära- och faktatexter. Vi har inte givit eleverna modeller för hur de kan och ska kunna skriva utan oftast pratat om hur texterna kan och ska se ut och sedan har det varit upp till eleverna att klara av uppgifterna.

När det gäller skrivande kan vi se att i år 5 har många svårt för struktur och disposition i sina berättelser. Däremot är de duktiga på grammatik och stavning.

Vi har tittat för mycket på uppnåendemålen för de olika årskurserna och för lite på stävansmålen vilket vi nu håller på att rätta till.

UTBILDNINGSFÖRVALTNINGEN

SID 3(8)

I vårt socioekonomiska område med föräldrar med akademiska utbildningar och höga poster borde våra resultat vara högre. Kanske slår vi oss till ro och inte utmanar eleverna tillräckligt, de har ju nått sina uppnåendemål.

Vi har skrivit åtgärdsprogram men varit dåliga på att analysera varför de inte alltid givit det förväntade resultat vi hoppats på. Frågor vi behöver ställa oss är. Hur ska vi gå vidare om resultaten väntar på sig, vilka metoder ska vi då prova?

På Herrängens skola arbetar många äldre lärare som arbetat i många år och få unga lärare som nyss gått sin utbildning. Det är inte alltid lätt att få till förändringar i en äldre lärarkår, viljan att ändra/prova nya arbetssätt, metoder, samarbete går ofta trögt. På skolan arbetar fem lärare som gått en 1:årig påbyggnadsutbildning med förskoleutbildning i botten. Har de tagit med sig förskolans kultur in i skolan och har de då svårt för att bedöma eleverna, behöver de fortbildning i det? Kanske det finns fler som behöver det? Vi har förutom dem två förskolelärare, en grundskolelärare 4-9, tre lågstadielärare, fem mellanstadielärare, tre 1-5 lärare, två 1-7 lärare och två specialpedagoger. Naturligtvis har alla fortbildat sig och då i många ämnen. Det har satsats mycket på No och då framförallt NTA (Naturkunskap och teknik för alla).

På vår skola har år 4-5 stort behov av speciallärare, kan vi satsa mer neråt istället och då framförallt mot år 1 och 2. Om vi diagnostiserar, kartlägger eleverna i de tidiga åldrarna och satsar på dem som har behov kanske de inte behöver så mycket stöd av speciallärare år 4-5. Det kan vara bra att satsa på läsning varje dag en viss period istället för schemalagda tillfällen 1-2 gånger per vecka med specialpedagog. Vi måste satsa framåt, kanske ämnesläraresystem och många pedagogiska samtal där vi tar fram goda exempel.

Kan man göra en koppling lärare - resultat? Hur kan man i så fall få ut de goda exemplen och utveckla dem som inte når så goda resultat med sina klasser? Förhoppningsvis genom att skolan kommer att starta en utvecklingsgrupp i februari 2010 som ska verka som pedagogiska konsulter och bollplank, vi kommer att samla och föra fram goda exempel i de olika arbetslagen. Vi startar satsningen genom att ha en planeringsdag för gruppen i februari 2010 och startar sedan därefter.

Koppling till dokument

MÅL SOM ELEVERNA LÄGST SKA HA UPPNÅTT I SLUTET AV DET TREDJE SKOLÅRET

Eleven ska:

beträffande läsning

- kunna läsa bekanta och elevnära texter med flyt,
- kunna läsa elevnära skönlitterära texter och kunna återberätta handlingen muntligt eller skriftligt, och
- kunna läsa elevnära faktatexter och instruktioner och kunna beskriva och använda sig av innehållet muntligt eller skriftligt,

beträffande skrivning

- kunna skriva läsligt för hand,
- kunna skriva berättande texter med tydlig handling,
- kunna skriva enkla och elevnära faktatexter och instruktioner där innehållet klart framgår,
- kunna stava ord som eleven själv ofta använder i skrift och ord som är vanligt förekommande i elevnära texter, och
- kunna använda sig av stor bokstav, punkt och frågetecken i egna texter,

beträffande tal och samtal

- kunna berätta om och beskriva vardagliga händelser så att innehåll och handling på ett tydligt sätt framgår,
- kunna ge och ta emot enkla muntliga instruktioner, och
- kunna samtala om frågor och ämnen hämtade från egna och andras erfarenheter, texter och bilder genom att ställa frågor, framföra egna åsikter och ge kommentarer

MÅL SOM ELEVERNA SKALL HA UPPNÅTT I SLUTET AV DET FEMTE SKOLÅRET

Eleven skall:

- kunna läsa med flyt både högt och tyst och uppfatta skeenden och budskap i böcker och saklitteratur skrivna för barn och ungdom, kunna samtala om läsningens upplevelser samt reflektera över texter,
- kunna producera texter med olika syften som redskap för lärande och kommunikation,
- kunna muntligt berätta och redogöra för något så att innehållet blir begripligt och levande,
- kunna tillämpa de vanligaste reglerna för skriftspråket och de vanligaste reglerna för stavning samt kunna använda ordlista.

MÅL ATT STRÄVA MOT

Skolan skall i sin undervisning i svenska sträva efter att eleven:

- utvecklar sin fantasi och lust att lära genom att läsa litteratur samt gärna läser på egen hand och av eget intresse,
- utvecklar sin fantasi och lust att skapa med hjälp av språket, både individuellt och i samarbete med andra,
- utvecklar en språklig säkerhet i tal och skrift och kan, vill och vågar uttrycka sig i många olika sammanhang samt genom skrivandet och talet erövrar medel för tänkande, lärande, kontakt och påverkan,
- utvecklar sin förmåga att bearbeta sina texter utifrån egen värdering och andras råd,
- utvecklar sin förmåga att i dialog med andra uttrycka tankar och känslor som texter med olika syften väcker samt stimuleras till att reflektera och värdera,
- utvecklar sin förmåga att läsa, förstå, tolka och uppleva texter av olika slag och att anpassa läsningen och arbetet med texten till dess syfte och karaktär,
- får möjlighet att förstå kulturell mångfald genom att möta skönlitteratur och författarskap från olika tider och i skilda former från Sverige, Norden och andra delar av världen,
- tillägnar sig kunskaper om det svenska språket, dess ständigt pågående utveckling, dess uppbyggnad, ursprung och historia samt utvecklar förståelse för varför människor skriver och talar olika,
- genom eget skrivande fördjupar sin insikt i grundläggande mönster och grammatiska strukturer i språket samt utvecklar sin förmåga att tillämpa skriftspråkets normer i olika sammanhang,
- får erfarenheter av språken i de nordiska grannländerna samt en orientering om det samiska språket och övriga minoritetsspråk i Sverige,
- utvecklar sin förmåga att skriva läsligt för hand och att använda datorn som hjälpmedel,
- utvecklar förmåga att utnyttja olika möjligheter för att hämta information, tillägnar sig kunskap om mediers språk och funktion samt utvecklar sin förmåga att tolka, kritiskt granska och värdera olika källor och budskap,
- stimuleras till eget skapande och till eget sökande efter meningsfull läsning samt till att ta aktiv del i kulturutbudet,
- förvärvar insikt i hur lärande går till och reflekterar över sin egen utveckling och lär sig att både på egen hand och tillsammans med andra använda erfarenheter, tänkande och språkliga färdigheter för att bilda och befästa kunskaper.

Målsättningar

HITTA GEMENSAMMA STRATEGIER FÖR OLIKA TEXTTYPER, GENRER I KLASSRUMMET.

Vi använder de genrescheman vi började arbeta med på studiedagen 26 okt och som finns längre bak i häftet. Vi ger eleverna modeller för hur olika texttyper kan se ut enligt cirkelmodellen. Se figur nedan.

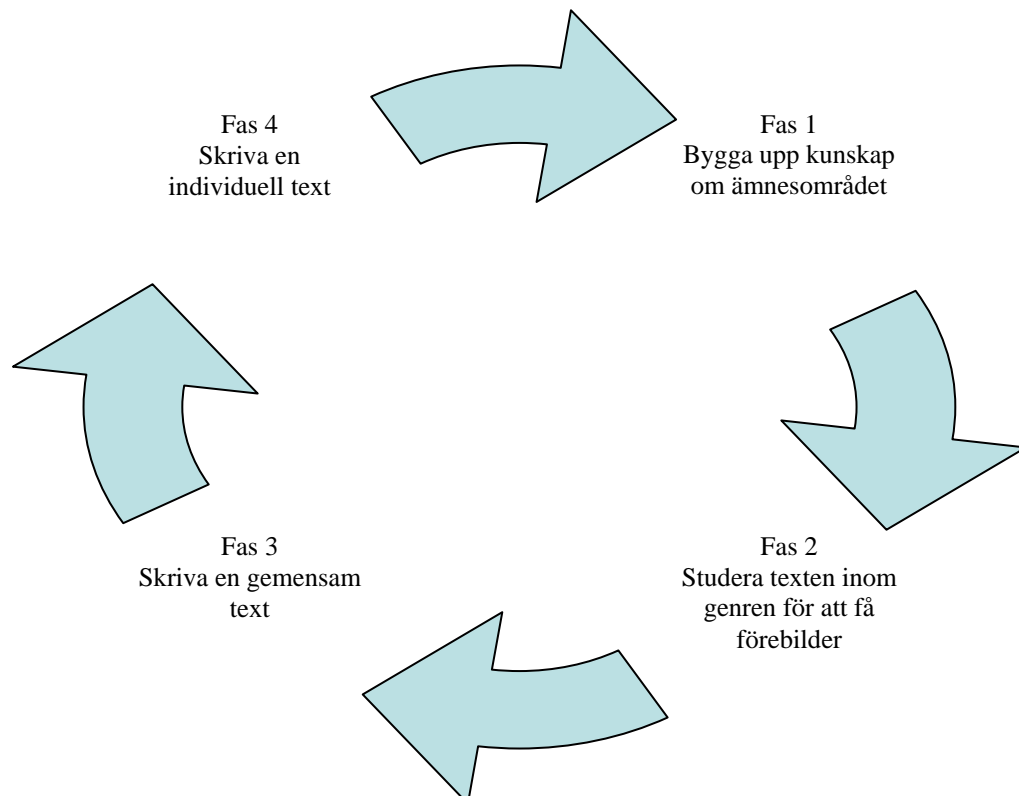
ATT UTVECKLA ARBETET MED ELEVNÄRA, INDIVIDANPASSNING OCH RÖRLIGHET I TEXTER.

Låta eleven berätta om läs- och bokkulturen i hemmet och om vad eleven har med sig när det gäller språk kan man närma sig elevnära texter.

Genom att bygga upp små klassrumsbibliotek i olika svårighetsgrad samt använda skolbiblioteket kan man ge eleverna individanpassad litteratur.

Att ha boksamtal i mindre och större grupper där texten diskuteras och elever kan guida varandra tillsammans med pedagog. Skriva och läsa upp bokrecensioner .

CIRKELMODELLEN

P. Gibbons bok *Stärk språket, stärk lärandet* . Sid. 91

Utvärderingar

Vi utvärderar och mäter resultatet genom att samla in olika texttyper som lärarna/klasserna arbetar med, lokala pedagogiska planeringarna (Lpp), enkäter före och efter åtgärdsplanens genomförande.

Enkät frågor angående nuläget:

- Vilka texttyper kommer eleverna att arbeta med detta läsår, nämn tre?
- Hur kommer/har eleverna att arbeta med dem?
- Vad är syftet?
- Hur har/kommer du som pedagog att samarbetat/samplanerat med dina kollegor när det gäller olika texttyper?
- Vilka kunskaper/färdigheter räknar du som pedagog med att eleverna utvecklar?
- Hur arbetar eleverna med elevnära, anpassning och rörlighet i texter?

Vid delutvärderingen dec 2010 ställer vi frågorna:

- Vilka texttyper/genrer arbetar eleverna med nu, nämn tre?
- Hur arbetar de med dem?
- Vad är syftet?
- Hur samarbetar/samplanerar du som pedagog?
- Hur arbetar eleverna med elevnära texter nu?
- Hur individanpassar du som pedagog texter?
- Hur arbetar eleverna med rörlighet i texter?
- Anser du att elevernas kunskaper/färdigheter förbättrats när du arbetar med genrescheman och cirkelmodellen?
- Hur har kunskaperna/färdigheterna förbättrats?

Organisatoriska strukturer

Under hösten träffas språkutvecklingsgruppen som jag, Christina Falgén leder för att diskutera Pauline Gibbons bok "Stärk språket stärk lärandet", 2006. Jag hade ansvar för en halv studiedag där jag presenterade sammanfattningen av PIRLS resultat, pratade om läsförståelse och kom in på olika genrer, alla lärare fick sedan arbeta med "genre schema" s. 89 i P. Gibbons bok. De fick komma med förslag på hur man kan arbeta med olika genrer i olika årskurser, ni ser dem på nästa sida. Alla lärare kommer att få besvara en enkät, se ovan. Den kommer jag tillsammans med några kollegor att sammanställa och jämföra med den enkät de får besvara i dec 2010. På ett lärarmöte i jan/feb kommer jag att visa våra "genre scheman" och prata, diskutera om hur vi kan arbeta med dem, sedan är det tänkt att alla ska arbeta på, jag kommer under vårterminen genom utvecklingsgruppen träffa varje arbetslag för att stötta och uppmuntra. Vi kommer att delutvärdera under dec. 2010 och slutligen utvärdera vilka resultat vi nått maj. 2011.

TIDSPLAN

23 april 2009	Projektet startar
Hösten 2009	Språkutvecklingsgruppen på skolan läser och diskuterar Pauline Gibbons bok ”Stärk språket stärk lärandet”
26 okt 2009	Implementeringen startar med en halv studiedag om genrer
20 dec 2009	Åtgärdsplanen ska vara klar
Jan/feb 2010	Implementeringen fortsätter på ett lärarmöte
Våren 2010	Börja arbeta efter planen
Dec 2010	Delutvärdera planen
Maj 2011	Utvärdera planen

Litteraturreferenser

Gibbons P.(2006): *Stärk språket, stärk lärandet*. Stockholm: Hallgren & Fallgren
Lundberg, I. Strid A. (2007): *Bornholmsmodellen*. Stockholm: Natur och Kultur.
Monica Axelsson m.fl. (2006): *Ämne och språk – språkliga dimensioner i ämnesundervisningen*. Stockholm: Kompetensfonden
Sandra Mardones Larsson m.fl. (2007): *Svenska, en samtalsguide om kunskap, arbetssätt och bedömning*. Stockholm: Myndigheten för skolutveckling

De vanligaste texttyperna år F

Typ av text	Återgivande text Rita och muntligt berätta om t.ex. utflykt, skolgögen eller helg. Man kan vara två och två och berätta om helgen för varandra sedan ska den man berättat för återberätta för gruppen, klassen. Barnen berättar och läraren skriver texten på ett blädderblock.	Berättande text Rita bild och berätta om bilden. Berätta om sekvensbilder. Lyssna på sagor varje dag (kapitelbok, rim och ramsor). Genomgång av kapitel och svåra ord. Rita en bild från kapitlet, boken. Rita slutet på en saga. Skriv saga tillsammans med fadder.	Beskrivande text Enkel text/ord om jaget och familjen. Göra faktsamlingar på tavlan. Bilder och fakta om djur. "Hemliga påsen" beskriva utan att visa föremålet.	Instruerande text Skriva och rita hur man gör t.ex. äppelmos. Muntligt berätta hur man leker en lek, spelar ett spel. Ordningsregler, först muntligt sedan rita bilder till varje regel. Baka.	Diskuterande text (en sida) Argumenterande text (två sidor) Att stå för vad man tycker "Heta stolen" i Livsviktigt. Diskutera, argumentera om varför du valde detta kort (Livsviktigt). Diskutera Likabehandlingsplanen.
Syfte	Att berätta om en egen upplevelse	Att underhålla och/ eller förmedla budskap	Att förmedla information	Att förklara hur någonting görs	Att presentera tes argumentera för och emot. Att övertala andra, att välja sida och komma med argument
Struktur	Berätta, skriv i kronologisk ordning. Berätta om vem, vad, hur, när Gärna ge personliga kommentarer till texten	En text med röd tråd som innehåller en inledning, händelse, problem och upplösning, avslutning.	Text om djur Naturlig hemvist Utseende, föda, Skötsel etc. Kan ha underrubriker	Målinriktat Stegvisa moment	Personliga ställningstaganden Argument och bevis Ev. Motargument motbevis slutsats
Andra språkliga drag	Dåtid, berättar vad som hände Beskrivande ord	Dåtid, berättar vad som hände Handlingens verb Beskrivande ord Kan innehålla dialog	Skrivs ofta i presens Verben "att vara" och "att ha" förekommer ofta. (Ex. En fluga är en insekt. Den har sex ben	Verb som ger instruktioner (t.ex. ta, blanda, lägg till, hacka, grädda)	Språk för att övertyga kan förekomma (t.ex. det är utan tvekan dumt att ...)

De vanligaste texttyperna år 1

	<p>Återgivande text Skriva om helgen, skojjoggen, utflykter, datumpapper och speciella händelser. Skriv veckobrev. Skriv klassrådsprotokoll.</p>	<p>Berättande text Läsa sagor, småböcker, kapitelböcker. Skriv egna sagor, berättelser ex. tummesagor, tomte- och mattesagor. Dramatisera slutet på en saga. Skriv en berättelse utifrån föremål i en påse "Berättarpåse". Skriv dikter, sånger.</p>	<p>Beskrivande text Skriv enkla texter om växter, djur och årstider. Skriv gemensamma texter på tavlan, OH som barnen får skriva av. NTA beskriva t.ex. förändringar i ord.</p>	<p>Instruerande text Berätta om hur man leker en lek, spelar ett spel. Lyssna på instruktioner. Läsa instruktioner på tavlan. Beskriva vägen till skolan. Baka</p>	<p>Diskuterande text (en sida) Argumenterande text (två sidor) Muntligt diskutera och argumentera godis/glass m.m. Utvärdering Klassråd</p>
Syfte	Att berätta om en egen upplevelse	Att underhålla och/ eller förmedla budskap	Att förmedla information	Att förklara hur någonting görs	Att presentera tes argumentera för och emot. Att övertala andra, att välja sida och komma med argument
Struktur	Berätta, skriv i kronologisk ordning. Berätta om vem, vad, hur, när Gärna ge personliga kommentarer till texten	En text med röd tråd som innehåller en inledning, händelse, problem och upplösning, avslutning.	Text om djur Naturlig hemvist Utseende, föda, Skötsel etc. Kan ha underrubriker	Målinriktat Stegvisa moment	Personliga ställningstaganden Argument och bevis Ev. Motargument motbevis slutsats
Sammanlänkan de ord	Tidsord (först, sedan, därefter, efteråt,)	Tidsord (en dag, det var en gång, senare, efteråt, till slut)	Förekommer vanligtvis inte.	För det första, för det andra, för det tredje, till slut, etc.	Jag tycker ... därför att ... För det första, för det andra, dessutom, därför, å andra sidan
Andra språkliga drag	Dåtid, berättar vad som hände Beskrivande ord	Dåtid, berättar vad som hände Handlingsverb Beskrivande ord Kan innehålla dialog	Skrivs ofta i presens Verben "att vara" och "att ha" förekommer ofta. (Ex. En fluga är en insekt. Den har sex ben	Verb som ger instruktioner (t.ex. ta, blanda, lägg till, hacka, grädda)	Språk för att övertyga kan förekomma (t.ex. det är utan tvekan dumt att ...)

De vanligaste texttyperna år 2

Typ av text	Återgivande text Utveckla och beskriva händelser från år 1. Skriv datumapper, dagbok. Reflektion om veckan, skoldagbok. Återberätta en tidningsartikel. Klassråd.	Berättande text Läsa sagor, berättelser högt och tyst för sig själv. Skriv berättelser, sagor, dikter, brev. Bygga vidare på kända klassiska sagor med hjälp av drama, tärningsagor, bilder. Använda Cirkulationsbibl. och ha bokklubbar där eleverna diskuterar det de läst. Skriv och rita i "blåddror." Börja med processkrivning. Barnen får måla framsida och hitta på titel. (Boken slås in i guld eller silverpapper eller annat)	Beskrivande text Läsa och förstå enkla beskrivande texter. Känna igen en beskrivande text. Skriv en enkel beskrivande text om t.ex. Äivsjö förr och nu, rymden, månaderna, vattnets kretslopp, NTA, djur, växter. Utgå från stödord, tankekarta.	Instruerande text Följ och läsa ett enkelt recept, spelregler. Vika en "loppa" efter instruktion.	Diskuterande text (en sida) Argumenterande text (två sidor) Muntligt diskutera och argumentera på klassråd, elevråd. Utvärderingar "Lägga sig i" benämnda tal, skönlitteratur, beskrivandetexter. Klassens regler
Syfte	Att berätta om en egen upplevelse	Att underhålla och/ eller förmedla budskap	Att förmedla information	Att förklara hur någonting görs	Att presentera tes argumentera för och emot. Att övertala andra, att välja sida och komma med argument
Struktur	Berätta, skriv i kronologisk ordning. Berätta om vem, vad, hur, när Gärna ge personliga kommentarer till texten	En text med röd tråd som innehåller en inledning, händelse, problem och upplösning, avslutning.	Text om djur Naturlig hemvist Utseende, föda, Skötsel etc. Kan ha underrubriker	Målinriktat Stegvisa moment	Personliga ställningstaganden Argument och bevis Ev. Motargument motbevis slutsats
Sammanlänkan de ord	Tidsord (först, sedan, därefter, efteråt,)	Tidsord (en dag, det var en gång, senare, efteråt, till slut)	Förekommer vanligtvis inte.	För det första, för det andra, för det tredje, till slut, etc.	Jag tycker ... därför att ... För det första, för det andra, dessutom, därför, å andra sidan
Andra språkliga drag	Dåtid, berättar vad som hände hände Beskrivande ord	Dåtid, berättar vad som hände Handlingsverb Beskrivande ord Kan innehålla dialog	Skrivs ofta i presens Verben "att vara" och "att ha" förekommer ofta. (Ex. En fluga är en insekt. Den har sex ben	Verb som ger instruktioner (t.ex. ta, blanda, lägg till, hacka, grädda)	Språk för att övertyga kan förekomma (t.ex. det är utan tvekan dumt att ...)

De vanligaste texttyperna år 3

Typ av text	Återgivande text Skryva och läsa upp datumpapper, om sitt lov, Berätta om sitt sommartittskåp. Bokrecensioner. Skoldagbok, loggbok Barn i par el. grupp skriver veckobrev som går ut till föräldrar.	Berättande text Skryva berättelser med röd tråd, inledning, händelse, avslutning. Skryva stafettberättelser, Silver- guidboken, se år 2 men nu även skryva baksidestext. Deckarskola av författarinnan Elsie Petré (finns på nätet.) Skryva dikter, fabler. Läsa kapitelböcker tyst och som högläsning. Diskutera högläsningsbok och samla svåra ord. Fortsätta med processkrivning.	Beskrivande text So/No Läsa och skryva texter med egna ord om t.ex. forntiden, Stockholm, Jesu liv, el, från frö till planta. Använda stödord, tankekartor.	Instruerande text No, NTA, slöjd – läsa sig till hur man ska göra. Beskriva en lek eller ett spel, kanske en lek som mormor, farfar lekte som barn. Läsa, skryva recept.	Diskuterande text (en sida) Argumenterande text (två sidor) Klassråd, skryva för och emot förslag, beslut etc. Skryva vad man tycker på Livsviktigt. Utvärderingar Svvara på insändare. Dilemma sagor. Bokrecensioner
Syfte	Att berätta om en egen upplevelse	Att underhålla och/ eller förmedla budskap	Att förmedla information	Att förklara hur någonting görs	Att presentera tes argumentera för och emot. Att övertala andra, att välja sida och komma med argument
Struktur	Berätta, skryv i kronologisk ordning. Berätta om vem, vad, hur, när Gärna ge personliga kommentarer till texten	En text med röd tråd som innehåller en inledning, händelse, problem och upplösning, avslutning.	Text om djur Naturlig hemvist Utseende, föda, Skötsel etc. Kan ha underrubriker	Målinriktat Stegvisa moment	Personliga ställningstaganden Argument och bevis Ev. Motargument motbevis slutsats
Sammanlänkan de ord	Tidsord (först, sedan, därefter, efteråt)	Tidsord (en dag, det var en gång, senare, efteråt, till slut)	Förekommer vanligtvis inte	För det första, för det andra, för det tredje, till slut etc.	Jag tycker ... Därför att ... För det första, för det andra, dessutom, därför, å andra sidan
Andra språkliga drag	Dåtid, berättar vad som händer Beskrivande ord	Dåtid, berättar vad som händer Handlingsverb Beskrivande ord Kan innehålla dialog	Skryvs ofta i presens Verben "att vara" och "att ha" förekommer ofta. (Ex. En fluga är en insekt. Den har sex ben	Verb som ger instruktioner (t.ex. ta, blanda, lägg till, hacka, grädda)	Språk för att övertyga kan förekomma (t.ex. det är utan tvekan dumt att ...)

De vanligaste texttyperna år 4

Typ av text	Återgivande text	Berättande text	Beskrivande text	Instruerande text	Diskuterande text (en sida) Argumenterande text
	<p>Skriva och berätta om sig själv. Skoldagbok Bokrecensioner, boksamtal "Min helgbok" Klassråd Skriva egna tankekartor och stödord.</p>	<p>Skriva berättelser med styckesindelning, inledning, händelse, problem och upplösning, avslutning. Skriva fabler.</p>	<p>Läsa och skriva faktatexter. Fördjupningsarbeten i So och No.</p>	<p>No, NTA Förklara hur Beskriva med text hur man viker en loppa.</p>	<p>varför ska man läsa just den här boken. Ordningsregler- vilka skulle man vilja ta bort el. lägga till. Argumentera och diskutera, skriva om varför resultatet i t.ex. No blev som det blev. Att presentera tes argumentera för och emot. Att övertala andra, att välja sida och komma med argument</p>
Syfte	<p>Att berätta om en egen upplevelse</p>	<p>Att underhålla och/ eller förmedla budskap</p>	<p>Att förmedla information</p>	<p>Att förklara hur någonting görs</p>	<p>Att presentera tes argumentera för och emot. Att övertala andra, att välja sida och komma med argument</p>
Struktur	<p>Berätta, skriv i kronologisk ordning. Berätta om vem, vad, hur, när Gärna ge personliga kommentarer till texten</p>	<p>En text med röd tråd som innehåller en inledning, händelse, problem och upplösning, avslutning.</p>	<p>Text om djur Naturlig hemvist Utseende, föda, Skötsel etc. Kan ha underrubriker</p>	<p>Målinriktat Stegvisa moment</p>	<p>Personliga ställningstaganden Argument och bevis Ev. Motargument motbevis slutsats</p>
Sammanlänkan de ord	<p>Tidsord (först, sedan, därefter, efteråt,)</p>	<p>Tidsord (en dag, det var en gång, senare, efteråt, till slut)</p>	<p>Förekommer vanligtvis inte.</p>	<p>För det första, för det andra, för det tredje, till slut, etc.</p>	<p>Jag tycker ... därför att ... För det första, för det andra, dessutom, därför, å andra sidan</p>
Andra språkliga drag	<p>Dåtid, berättar vad som hände Beskrivande ord</p>	<p>Dåtid, berättar vad som hände Handlingsverb Beskrivande ord Kan innehålla dialog</p>	<p>Skrivs ofta i presens Verben "att vara" och "att ha" förekommer ofta. (Ex. En fluga är en insekt. Den har sex ben</p>	<p>Verb som ger instruktioner (t.ex. ta, blanda, lägg till, hacka, grädda)</p>	<p>Språk för att övertyga kan förekomma (t.ex. det är utan tvekan dumt att ...)</p>

De vanligaste texttyperna år 5

Typ av text	Återgivande text Boksamtal, bokrecensioner. Berätta om sitt lov. Berätta om nyheter från tidning, TV.	Berättande text Enklare romaner eller noveller. Ex. "Huset"	Beskrivande text Läsa och skriva mer avancerade faktatexter. Fördjupningsarbeten om uppfinnare/upptäcktsresande.	Instruerande text Arbetsbeskrivning för hur du tillverkar något i söjden. Lektionsplanering till en idrottslektion.	Diskuterande text (en sida) Argumenterande text (två sidor) Diktanalys Argumenterande teaterrecensioner. Argumenterande utvärderingar av arbetsområden.
Syfte	Att berätta om en egen upplevelse	Att underhålla och/ eller förmedla budskap	Att förmedla information	Att förklara hur någonting görs	Att presentera tes argumentera för och emot. Att övertala andra, att välja sida och komma med argument
Struktur	Berätta, skriv i kronologisk ordning. Berätta om vem, vad, hur, när Gärna ge personliga kommentarer till texten	En text med röd tråd som innehåller en inledning, händelse, problem och upplösning, avslutning. Variera början på meningarna.	Text om djur Naturlig hemvist Utseende, föda, Skötsel etc. Kan ha underrubriker	Målinriktat Stegvisa moment	Personliga ställningstaganden Argument och bevis Ev. Motargument motbevis slutsat
Sammanlänkan de ord	Tidsord (först, sedan, därefter, efteråt,)	Tidsord (en dag, det var en gång, senare, efteråt, till slut)	Förekommer vanligtvis inte.	För det första, för det andra, för det tredje, till slut, etc.	Jag tycker ... därför att ... För det första, för det andra, dessutom, därför, å andra sidan
Andra språkliga drag	Dåtid, berättar vad som hände Beskrivande ord	Dåtid, berättar vad som hände Handlingsverb Beskrivande ord Kan innehålla dialog	Skrivs ofta i presens Verben "att vara" och "att ha" förekommer ofta. (Ex. En fluga är en insekt. Den har sex ben	Verb som ger instruktioner (t.ex. ta, blanda, lägg till, hacka, grädda)	Språk för att övertyga kan förekomma (t.ex. det är utan tvekan dumt att ...)

UTBILDNINGSFÖRVALTNINGEN